

Asia: VN/7196/2021

Lausuntopyyntö naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttämistä, tapon syyteoikeuden vanhentumista ja lapsensurman kumoamista koskevasta HE-luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevat kommentit ja huomiot

Monika-Naiset liitto on tehnyt käytännön työtä väkivaltaa kokeneiden naisten ja lasten tukemiseksi 25 vuotta. Erityisosaamistamme on pari- ja lähisuhdeväkivallan ja erityispiirteiden kuten pakkoavioliiton, kunniaan liittyvän väkivallan ja ihmiskaupan uhrien auttamistyö.

Liitto on pitkään vaatinut lainsäädännöllisiä muutoksia, jotta sukuelinten silpomisen uhrien oikeusturva voisi toteutua. Nykylainsäädäntö ei ole ollut riittävä varmistamaan silpomisen rangaistavuutta.

Silpomisen kriminalisointiin, ennaltaehkäisyyn ja torjumiseen veloitetaan kansainvälisissä sopimuksissa, kuten Euroopan neuvoston yleissopimuksessa naisin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi (ns. Istanbulin sopimus) sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa, jossa edellytetään, että sopimusvaltiot sitoutuvat toimiin lasten terveydelle vahingollisten perinteisten tapojen poistamiseksi lainsäädännön avulla.

YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä CEDAW-komitea on suosittanut Suomea ryhtymään konkreettisiin toimiin silpomisen lopettamiseksi, yhtenä keinona teon kriminalisointi. (CEDAW/C/FIN/CO/7, kohta 17) Myös valmisteltavana olevassa EU-direktiivissä naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumiseksi esitetään naisten sukuelinten silpomisen kriminalisointia. Toisin kuin muissa pohjoismaissa, silpomista ei ole Suomessa toistaiseksi kriminalisoitu erillislainsäädännöllä, vaan teko on kielletty pahoinpitelyrikoksena.

Monika-Naiset liitto ry puoltaa hallituksen esitystä.

Esityksessä ehdotetaan naisten sukuelinten silpomisen sekä teon yrityksen säätämistä rangaistavaksi rikoslain 21 lukuun lisättävällä erillisellä pykälällä 6b. Lisäksi ehdotetaan rangaistavaksi naisten sukuelinten silpomisen valmistelu, mukaan lukien naisen tai tytön vieminen ulkomaille silpomista varten, tai pakottaminen ja painostaminen silvottavaksi 6 c §.

Esityksen mukaan naisen sukuelimen silpominen ei tulisi enää rangaistavaksi pahoinpitelynä tai törkeänä pahoinpitelynä, vaan sitä koskisi erityinen rangaistussäännös, jonka piiriin kuuluisivat kaiken asteiset silpomisteot. Monika-Naiset liitto pitää erityisen tärkeänä, että esityksessä huomioidaan kaikki silpomisen muodot, myös sellaiset, jotka eivät aiheuta merkittäviä fyysisiä haittoja ja vahingon aiheuttamista voidaan myös arvioida psyykkisen haitan perusteella.

Monika-Naiset liitto pitää huomattavana parannuksena nykyiseen lainsäädäntöön, että esityksessä tunnustetaan tarve silpomisen kriminalisoimisen selkiyttämiseksi osana naisten ja tyttöjen yhteiskunnallisen aseman parantamista. Silpominen ymmärretään siis nimenomaan sukupuolittuneen väkivallan ja alistamisen muotona, joka loukkaa perustavalla tavalla tyttöjen ja naisten itsemääräämisoikeutta ja ruumiillista koskemattomuutta (s.35. 4.2).

Toteutuessaan esitys parantaisi silpomisen uhrin asemaa ja oikeusturvaa. Rangaistavuudesta säätäminen lisäisi myös yleistä tietoisuutta perinteen haitallisuudesta ja ei-hyväksyttävyydestä. Se olisi tärkeä yhteiskunnallinen viesti, että Suomessa naisten ja tyttöjen sukuelinten silpominen on rikos.

Monika-Naiset liitto ry pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä silpomisteoksi katsotaan kaiken asteiset tyttöjen ja naisten ulkoisia sukuelimiä vahingoittavat toimenpiteet, joille ei ole lääketieteellistä perustetta. Esitys noudattelee maailman terveysjärjestön (WHO) määritelmää. Teon rangaistavuuden kannalta merkitystä ei ole sillä, millä keinolla sukuelimen vahingoittaminen tapahtuu.

Myös naisten sukuelinten silpomisen valmistelua koskevan säädöksen lisääminen on tärkeä lisä lainsäädäntöön. Valmistelun kriminalisointi velvoittaa viranomaiset, kuten opetus- sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöt puuttumaan silpomisen uhkaan ja ilmoittamaan siitä (s. 37).

Kiitettävää on myös, että esityksessä ymmärretään silpomisen pyrkimys uhrin kontrolloimiseen sekä uhrin lähtökohtaisesti alistainen ja haavoittuva asema suhteessa tekijään. Silpomista ei katsota hyväksyttäväksi eikä esimerkiksi lapsen edun mukaiseksi missään olosuhteissa, silloinkaan, kun tekijät ajattelevat toimenpiteen liittävän lapsen kiinteämmin osaksi kulttuurista tai sosiaalista yhteisöä. Koska naisen sukuelimen silpomisen katsotaan olevan vakava ihmisoikeusloukkaus, uhrin

antama suostumus ei esityksen mukaan poista teon rangaistavuutta lievässäkään tapauksessa (s.52).

Silpomisen taustalla on sukupuolittunut väkivalta, jonka tarkoituksena on kontrolloida tyttöjen ja naisten seksuaalisuutta ja rajoittaa heidän itsemääräämisoikeuttaan. Kyseessä on nimenomaan naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivallan muoto, ja siksi siitä on perusteltua myös säätää erikseen.

Monika-Naiset liitto muistuttaa, että sukuelinten silpominen, kuten muukin naisiin kohdistuva väkivalta, on useimmiten piiloon jäävää rikollisuutta. Pelkästään lainsäädäntö ei auta varmistamaan uhrien oikeusturvaa. Tarvitaan koulutusta ja osaamisen lisäämistä, jotta sosiaali-, terveys-, ja opetusalan ammattilaiset pystyvät tunnistamaan, puuttumaan ja ohjaamaan mahdolliset uhrit heille kuuluviin palveluihin. On pystyttävä sekä torjumaan silpomista, tiedottamaan silpomisesta aiheutuvista haitoista, että tukemaan silpomisen uhreiksi joutuneita naisia ja tyttöjä. Tähän tarvitaan pitkäjänteisiä resursseja.

2. Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevat kommentit ja huomiot

Monika-Naiset pitää kannatettavina ja perusteltuna naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomisen valmistelua koskevaa lakimuutosta.

3. Rikosoikeudellista vanhentumista koskevat kommentit ja huomiot

Monika-Naiset liitto pitää tärkeänä sitä, että alle 18-vuotiaaseen henkilöön kohdistuneen naisen sukuelinten silpomisen rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika alkaisi siitä, kun asianomistaja on täyttänyt 18 vuotta. Usein uhri tietää, uskaltaa tai pystyy hakemaan tukea tilanteeseen vasta aikuisiällä. Tämä antaa uhreille tarpeeksi aikaa täysi-ikäistyttyään tehdä rikosilmoituksen.

4. Lapsensurmaa koskevat kommentit ja huomiot

-

5. Kommentit ja huomiot esitysluonnoksen johdosta muihin lakeihin tehtäviin muutoksiin

-

6. Muut esitykseen liittyvät kommentit ja huomiot

-

Tuominen Jenni

Monika-Naiset liitto ry - Ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntija
Johanna Snellman ja Kehittämispäällikkö Satu McLaughlin, Monika-Naiset
liitto ry